

Apartament Wielki

Apartamenty Królewskie

Zamek Królewski udostępnia zwiedzającym apartamenty króla Stanisława Augusta.

Apartament Wielki to sale reprezentacyjne: Sala Rady – sala posiedzeń Rady Nieustającej, pierwszego w Polsce stałego rządu, złożonego z króla, 18 senatorów i 18 posłów; Sala Wielka – miejsce ceremonii dworskich i zgromadzeń, gdzie odbywały się także uczty, bale, koncerty i przedstawienia teatralne; Sala Rycerska – poświęcona uczczeniu osób zasłużonych dla ojczyzny i Sala Tronowa – z odtworzonymi srebrnymi, haftowanymi orłami na zaplecku tronu. Całość uzupełniają mniejsze, aczkolwiek wyjątkowe pomieszczenia jak Pokój Marmurowy – ze słynnymi portretami królów Polski, Galeria Owalna czy Antyszambra.

Apartament Królewski to pomieszczenia mieszkalne Króla. Poza Pokojem Sypialnym, Garderobą i Gabinetem Króla oraz Salą Audiencjonalną znajduje się tu również słynny Pokój Canaletta – z kolekcją wedut, Kaplica, Pokój Zielony oraz Pokój Żółty, w którym odbywały się słynne czwartkowe obiady. Pomieszczenia wypełniają odzyskane i odrestaurowane pamiątki oraz niezwykła kolekcja dzieł sztuki, głównie obrazów i rzeźb.

Zamek Królewski za panowania ostatniego polskiego monarchy przeżywał okres największej świetności, kiedy to „prastara siedziba królów polskich” została przebudowana i zamieniona na reprezentacyjną rezydencję monarszą, uwzględniającą estetyczne i ideologiczne koncepcje europejskiego oświecenia. Późniejsze losy Zamku, a zwłaszcza kolekcji dzieł sztuki króla Stanisława Augusta oraz wyposażenia wewnątrz zamkowych z okresu stanisławowskiego, były niezwykle burzliwe. Na początku XIX wieku książę Józef Poniatowski, spadkobierca kolekcji Stanisława Augusta, sukcesywnie wyprzedawał zbiory na pokrycie długów swoich i stryja. W 1809 roku odsprzedał wyposażenie Zamku Królewskiego Fryderykowi Augustowi, księciu warszawskiemu.

W 1815 roku prawo własności Zamku Królewskiego i jego wyposażenia przejął – jako król polski – car Aleksander I. W 1832 roku w ramach represji po powstaniu listopadowym część sal zamkowych została zniszczona, inne mocno przearanżowano, a najcenniejsze dzieła sztuki – w tym weduty Warszawy Canaletta, obrazy pędzla Marcella Bacciarellego i rzeźby dłuta Andrégo Le Bruna – wywieziono do Rosji, a ich miejsce zajęły symbole władzy carskiej.

W 1914 roku, wraz z wybuchem I wojny światowej, zaborcze władze rosyjskie urządziły w Bibliotece Królewskiej koszary, zaś w dzisiejszej Galerii Owalnej szpital polowy. Do sierpnia 1915 ewakuujące się pod naciskiem Niemców wojska rosyjskie wywiozły znaczne ilości mienia zamkowego – historyczne mobilia i sprzęty użytkowe wypełniły 800 skrzyń. Na swoim miejscu pozostały jedynie marmurowe rzeźby, Chronos i Sława w Sali Rycerskiej oraz Apollo i Minerwa w Sali Wielkiej. 5 sierpnia 1915 do Warszawy wkroczyły wojska niemieckie, a Zamek został urzędową siedzibą generała-gubernatora Hansa von Beselera.

11 listopada 1918 roku, w symbolicznym dniu odzyskania przez Polskę niepodległości, na Zamku Królewskim wywieszono biało-czerwoną chorągiew, sam Zamek zaś w okresie dwudziestolecia międzywojennego stał się areną najważniejszych wydarzeń rangi państwowej i międzynarodowej, tu bowiem znajdowały się rezydencja Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz urzędy obsługujące działalność głowy państwa: Kancelaria Cywilna i Gabinet

Wojskowy. W 1919 roku tymczasowo mieściły się tu także mieszkanie i biura premiera Ignacego Jana Paderewskiego.

W zamkowych wnętrzach zamieszkiwali również wybitni przedstawiciele kultury polskiej, między innymi Stefan Żeromski i Stanisław Przybyszewski.

Zamek Królewski pełnił zarazem funkcje muzealne. Na mocy traktatu ryskiego z 1921 roku do Zamku Królewskiego powróciło ponad 2 tysiące dzieł sztuki. Lata 20. i 30. XX wieku to czas przywracania Apartamentom Wielkiemu i Królewskiemu wyglądu z czasów doby stanisławowskiej, w dużej mierze poprzez ponowne wkomponowanie w ich przestrzeń rewindykowanych obrazów, rzeźb, mebli i innych dzieł sztuk zdobniczych. Ten żmudny proces miał na celu przywrócenie blasku i prestiżu dawnej rezydencji królów i Rzeczypospolitej, jednego z najważniejszych symboli odrodzonego państwa polskiego.

We wrześniu 1939 roku wskutek bombardowań lotniczych i ostrzału artyleryjskiego Zamek został doszczętnie zniszczony. W 1971 roku podjęto decyzję o odbudowie Zamku Królewskiego w Warszawie, a uroczyste udostępnienie obiektu publiczności miało miejsce 31 sierpnia 1984 roku.

Restytuowany Zamek jest wybitnym dziełem konserwatorskim – częściowo jedynie autentycznym, jednak w pełni wiarygodnym, odpowiadającym konserwatorskiej maksymie *conservare est novam vitam dare* (konserwacja jest dawaniem nowego życia). Choć zawiera elementy pochodzące z epok wcześniejszych, jego zasadnicza bryła jest dziełem wczesnego baroku i nadaje mu charakter pałacu miejskiego, poprzez odpowiednio wyważone proporcje i akcenty architektoniczne ściśle związanego z panoramą Warszawy.

Zamek jest też efektem wieloletnich starań podejmowanych konserwatorów, historyków sztuki, muzealników, często wbrew politycznym oporom władz, a także wynikiem zbiorowego wysiłku – do 1980 roku jego odbudowa finansowana była dzięki ofiarności Polaków w kraju i na uchodźstwie, zaś w skład jego wyposażenia weszły liczne dary rzeczowe od osób prywatnych, instytucji i rządów.

Galeria Owalna

Niegdyś sala przejściowa, przez którą prowadziła droga do łoży królewskiej w kolegiacie św. Jana. W czasie odbudowy Galeria otrzymała nowy wystrój oraz cenne wyposażenie: arras brukselskie z połowy XVI w. oraz portrety monarchów polskich z przełomu XVI i XVII w.

Przedpokój przed Salą Wielką, zwany też Wielką Antyszambłą

Służył jako pierwszy przedpokój, w którym w czasie audiencji gromadzili się niżsi rangą dworzanie.

Sala Rady

Salę Rady odbudowano na podstawie jej oryginalnego projektu z 1784 roku. Służyła ona w czasach Stanisława Augusta jako sala posiedzeń Rady Nieustającej, pierwszego w Polsce stałego rządu złożonego z króla (stąd tron królewski), 18 senatorów i 18 posłów. Na ścianach wiszą portrety pędzla Józefa Peszki przedstawiające wybitnych działaczy Sejmu Czteroletniego

(1788–1792), m.in. prezydenta Warszawy Ignacego Zakrzewskiego, marszałka Sejmu Stanisława Małachowskiego oraz Hugona Kołłątaja. [więcej>](#)

Sala Wielka

W czasach Stanisława Augusta służyła jako miejsce ceremonii dworskich. Tu odbywały się zgromadzenia dworskie, a także uczyty, bale, koncerty i przedstawienia teatralne. Wystrój i wyposażenie sali wykonane zostały według projektów Dominika Merliniego i Jana Christiana Kamsetzera w latach 1777–1781. Autorami posągów Apolla i Minerwy oraz alegorii Sprawiedliwości i Pokoju, ujmujących medalion z podobizną Stanisława Augusta, byli rzeźbiarze André Le Brun i Jakub Monaldi. Ogromnych rozmiarów plafon przedstawia Rozwikłanie Chaosu. Salę zrekonstruowano ściśle według wyglądu sprzed 1939 roku, z wykorzystaniem uratowanych fragmentów sztukaterii. Plafon odtworzyli Łucja i Józef Oźminowie.

[więcej>](#)

Pokój Marmurowy

Służył jako drugi przedpokój w apartamencie państwowym. Jest to najstarsze wnętrze w tym apartamencie. Powstało jeszcze w czasach panowania Władysława IV w latach 1640–1642 według projektu Giovanniego Battisty Gisleniego. Pokój Marmurowy został odnowiony przez Jakuba Fontanę w latach 1769–1771, który zachował ze starego wnętrza podstawowe elementy kompozycji architektonicznej i dodał 22 portrety królów polskich, plafon malowany przez Marcella Bacciarellego oraz posągi Sprawiedliwości i Pokoju nad lustrem, wykonane przez André Le Bruna.

Sala Rycerska

Sala Rycerska powstała według koncepcji samego króla Stanisława Augusta. Król chciał w niej uczcić osoby zasłużone dla ojczyzny, jak również przypomnieć najważniejsze momenty z dziejów Polski. Ideę króla urzeczywistnili w latach 1781–1786 jego architekci Dominik Merlini, Jan Chrystian Kamsetzer, malarz Marcello Bacciarelli oraz rzeźbiarze André Le Brun i Giacomo Monaldi. Dziesięć owalnych portretów i 22 brązowe biusty przedstawiają wybranych przez króla sławnych Polaków. Wokół sali biegnie napis zaczerpnięty z VII księgi Eneidy Wergiliusza, odnoszący się do zasług wybitnych obywateli. W środkowej części sali ustawione są posągi Sławy i Chronosa.

Sala Tronowa

Salę Tronową projektował niemal cały zespół artystów królewskich. Najważniejszą rolę odegrali Dominik Merlini, Jan Chrystian Kamsetzer i Jan Bogumił Pliersch. Komponując wnętrze, wykorzystano zakupione w Paryżu boazerie według projektu Victora Louisa i dwa marmurowe kominki z Rzymu. Uwagę zwracają dwie piękne konsole z blatami mozaikowymi oraz cztery posągi starożytnych mężów stanu i wodzów dłuta Angela Pucinellego.

W czasie rekonstrukcji wnętrza, ściśle według wyglądu sprzed 1939 roku, wmontowano setki oryginalnych fragmentów boazerii i sztukaterii. Odtworzone srebrne, haftowane orły na zaplecku tronu stanowią najważniejszy, symboliczny akcent sali.